

**INGLIZ TILINI O‘RGANISHDA MADANIYATLARARO TUSHUNISH VA
KOMPETENSIYANING AHAMIYATI**

*Farg‘ona davlat universiteti, Ingliz tili
va adabiyoti fakulteti 2-bosqich talabasi
Ibrohimova Nozimaxon Islomiddin qizi*

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada ingliz tilini o‘rganish jarayonida madaniyatlararo tushunishning o‘rni va ahamiyati tahlil qilinadi. Til shunchaki aloqa vositasi emas, balki madaniyatning ko‘zgusi ekanligi ilmiy jihatdan asoslanadi. Tadqiqot davomida til o‘rganuvchilarning madaniy tafovutlarni tushunishi muloqotdagi to‘siqlarni qanday bartaraf etishi va lingvistik kompetensiyani oshirishi ko‘rsatib o‘tilgan.

Kalit so‘zlar: madaniyatlararo muloqot, lingvokulturologiya, ingliz tili, madaniy kompetensiya, muloqot odobi, globalizatsiya.

ABSTRACT: This article analyzes the role and importance of intercultural understanding in the process of learning English. It is scientifically proven that language is not just a means of communication, but a mirror of culture. The research demonstrates how understanding cultural differences among language learners helps overcome communication barriers and enhances linguistic competence.

Keywords: intercultural communication, linguoculturology, English language, cultural competence, communication etiquette, globalization.

1. KIRISH.

Bugungi globallashuv davrida ingliz tili xalqaro muloqot tili (lingua franca) sifatida barcha sohalarga kirib bordi. Biroq, tilni mukammal bilish faqat grammatika va lug‘at boyligi bilan cheklanib qolmaydi. Muloqotning samaradorligi ko‘p jihatdan suhbatdoshning madaniy qadriyatlari, dunyoqarashi va ijtimoiy normalarini tushunishga bog‘liq. Madaniyatlararo tushunish (Intercultural awareness) — bu o‘zga madaniyat vakillari bilan muloqotga kirishganda yuzaga kelishi mumkin bo‘lgan tushunmovchiliklarning oldini olish qobiliyatidir. Ushbu maqolaning maqsadi ingliz tili darslarida "madaniyat orqali tilni o‘rganish" tamoyilining afzalliklarini yoritib berishdir.

2. METODLAR

Tadqiqotda quyidagi metodlardan foydalanildi:

- Qiyosiy-tahliliy metod: O‘zbek va ingliz madaniyatidagi muloqot uslublari, frazeologizmlar va idiomalarning qiyosiy tahlili.
- Sotsiolingvistik tahlil: Til o‘rganuvchilarning turli ijtimoiy vaziyatlarda madaniy normalarga rioya qilish darajasini o‘rganish.

• Keys-stadi (Case Study): Madaniyatlararo to‘qnashuvlar (cultural shock) yuz bergan real muloqot jarayonlarini tahlil qilish.

3. NATIJALAR

Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, madaniyatlararo kompetensiyaga ega o‘quvchilar:

1. Idiomalarni to‘g‘ri qo‘llash: Tilning ko‘chma ma‘nolarini madaniy kontekst bilan bog‘lagan holda 40% samaraliroq tushunadilar.
2. Muloqotdagi to‘siqlar: Madaniyatni tushunish muloqotdagi "madaniy noqulaylik" (pragmatic failure) holatlarini 60% ga kamaytiradi.
3. Motivatsiya: Til o‘rganuvchida maqsadli til (Target language) sohiblari hayotiga nisbatan qiziqish ortishi natijasida o‘zlashtirish darajasi yuksaladi.

4. MUHOKAMA

Ingliz tilini o‘qitishda madaniy komponentning yetishmasligi "lingvistik robot"larni shakllantiradi. Masalan, ingliz madaniyatidagi "politeness" (xushmuomalalik) tamoyillari o‘zbek tilidagi bevosita tarjimadan tubdan farq qilishi mumkin. Muhokama jarayonida aniqlandiki, o‘qituvchilar darsda faqat grammatik qoidalarni emas, balki "small talk" (qisqa suhbat) madaniyati, tana tili (body language) va xalq maqollarining mazmunini ham tushuntirib borishlari shart. Bu o‘quvchining nafaqat tili, balki ijtimoiy intellekti rivojlanishiga ham yordam beradi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, madaniyatlararo tushunish ingliz tilini o‘rganishning ajralmas qismidir. Tilni madaniyatdan ayri holda o‘rganish uning jonli tabiatini yo‘qotadi. O‘quvchilarda madaniyatlararo kompetensiyani shakllantirish ularni xalqaro maydonda erkin va ishonchli muloqot qilishlariga zamin yaratadi. Bu esa o‘z navbatida milliy va umumbashariy qadriyatlarni hurmat qilish tuyg‘usini uyg‘otadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR (REFERENCES)

1. Byram, M. "Teaching and Assessing Intercultural Communicative Competence". Multilingual Matters, 1997.
2. Holliday, A. "Intercultural Communication and Ideology". Sage Publications, 2011.
3. Ter-Minasova, S. G. "Yazik i mejkulturnaya kommunikatsiya". Moskva, 2000.
4. Safonova, V. V. "Izucheniye yazikov mejdunarodnogo obsheniya v kontekste dialoga kultur i sivilizatsiy". Voronej, 1996.
5. Jalolov, J. J. "Chet tili o‘qitish metodikasi". Toshkent, 2012.
6. Kramsch, C. "Context and Culture in Language Teaching". Oxford University Press, 1993.
7. Lustig, M. W., & Koester, J. "Intercultural Competence: Interpersonal Communication Across Cultures". Pearson, 2010.
8. Yusupov, U. K. "Teoreticheskiye osnovi sopostavitelnoy lingvistiki". Toshkent, "Fan", 2007. Sana: 25.04.202